

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 500 K., félévre
250 K. Egyes szám ára 12 K.

Anyagi gondok.

Az anyagi javak hiányánál nagyobb szegénység is gyötörheti az embert: az, ha nem tud bízni, hogy megbirhat a ráváró nehézségekkel.

A mi egyházunk sohasem volt bővében az anyagiaknak és eleink a tisztas, sőt olykor nyomasztó szegénység közepett sohasem estek kétségbe afelől, hogy miből lehessen teljesíteni egyházunk szerény szükségleteit. A sok helyt alig száz forinttal javadalmazott papok, a még sanyarúbb ellátásban részesülő iskolamesterek nyugodtak lehettek az iránt, hogy egyszerű megélhetésüket biztosítja a hívek készsége, gyermekeik taníttatásáról pedig gondoskodik a kollégium, vagy valamelyik partikulája. Még az özvegy papné sem látta vígasztalannak a helyzetét, mert ha nem volt módja a jobb napok alatt megtakarított pénzecskéből pár száz forintért egy kis házikót, kertet, meg egy tehenet szerezni, beköltözött nagyobb iskolájú városba, aztán más hasonló szegényeknek, papoknak, tanítóknak gyermekeit vette ellátásra magához; kicsi volt a fizetség, de a naponkénti tányér leves a gyermekek kosztjával neki is megmaradt. Templomaink bizony nem parádésan emelkedtek, valami, csupán a külső szépségek iránt fogékony író gúnyolódva csűrőknek mondta az Istennek ez alázatos hajlékait; iskoláink, még a nagyobbak is, bizony sokszor vályogfallyal, nádtetővel épültek és a modern higiénia szabályainak sehogyan sem feleltek meg; ám azért a csupaszfalú, alacsony templomba ájtatos hívek sereglettek össze, a parányi ablakú, padozatlan iskolákban istenfélelemre és hazaszeretetre tanították a gyermekeket és ha tatarozni kellett, ha úrasztalára, vagy harangra volt szükség, szívesen adta mindenki, úr és paraszt, tehetsége szerint a maga filléreit. Diákjaink bizony kopott tógában jártak, egy kicsit el is voltak hanyagolva, egy kicsit kemény fegyelem alatt is állottak, maguk takarították a szobáikat, sőt a tantermeket is, maguk fűtöttek, az asztalt — ha volt mihez — maguk terítették, az ételt maguk hordták be, de azért tudománnyal megrakodva kerültek az életbe és felvették a versenyt a legszebb iskolában, a leg-

úriasabb módon nevelt ifjakkal is tudás, jellemzilárdság, hazaszeretet és egyháziasság dolgában. Nem panaszkodott senki sem amiatt, hogy neki erre vagy arra nem telik s legfeljebb az volt a vágya, hogy az utána következő nemzedéknek legyen része majd olyan jókban is, amilyenek előtte még ismeretlenek voltak. Az is, aki járt magasabb iskolákat, az is, aki nem járt, jól tudva, hogy szegény a diák, szegény a pap, szegény az eklézsia, szeretettel igyekezett elviselhetőbbé tenni és tette is elviselhetővé ezt a szegénységet. Tette elviselhetővé, mert a száraz kenyér is jól esik, ha szeretettel adják és a legfinomabb pecsenye is kifordul a szánkából, ha irigykedve hánytorgatják a látszólagos jómódot.

A mi mostani helyzetünkben nem az a szomorú, hogy szegények vagyunk — hiszen nem is vagyunk olyan nagyon szegények —, hanem az, hogy mindenki csak magára gondol, senki sem a másikra. Az egyházi adófizető tag jól tudja, hogy a tízezer K-ás búzából egy pár csizmát sem vehet magának, de azért azt számolgatja, hogy a papnak, tanítónak mennyi rengeteg a jövedelme a búza mostani ára szerint. Sőt a pap sem érti meg, hogy amikor a százazrekre menő fizetése mellett — kivált ha gyermeke van — majdnem éheznie és rongyoskodnia kell, nyugdíjas kartársának kenyérrre sem telik a negyvenezer koronás nyugdíjból, az özvegy papné pedig a koldusnál is rosszabb sorsra jutott, mikor évi nyolcezer koronával elégitik ki. Az sem jut eszébe híveknek és atyáknak, hogyha már állítottunk elsőket magunk között, ezeknek emberséges megélhetését is biztosítani kellene és csak szörnyűködnek a nagy számokon, melyekkel egy-egy vezető állást betöltő emberünk javadalmát leírjuk.

Gondol-e arra közöttünk valaki, hogy például a püspökünknek adott ellátás aligha több, mint amennyiből a kenyérnek valóján, meg a fűtő anyagán felül egy öltözet ruhát szerezhet magának? Van-e eszünkben, hogy nem a rangjáért — a ranggal a mi egyszerűségünkben nem való törődni —, hanem a sok munkájáért lehetne róla a magunk erejéből, mindegyik eklézsiaánk szerény hozzájárulásával, méltóbban

gondoskodni? Esmélünk-e arra, hogy az egyházkerületi főjegyzőnknek, a püspök helyettesének, egy évi munkájáért most, hogy tiszteletesre felemeltük, tudunk adni majdnem két métermázsza búzát?

Azt is hallok sokszor emlegetni, hogy a híres debreczeni kollégiumnak ilyen, meg olyan nagy vagyona van, mégsem szűnik meg a hívek áldozatkészségét kérni. — Számított-e valaki utána, mibe kerülhet most a tantermek fűtése, négyszáz diáknak akármilyen egyszerű ellátása?

Tán jobb is, hogy ezekkel a számításokkal komolyan nem foglalkoznak. Mert amilyen kicsinyhitűek most mi vagyunk, megriadnának a számítások eredményétől. Kitörne a kétségbeesés: ezt a mi erőnkkel lehetetlen győzni. Pedig akkor lennénk igazán szegények, ha azt kezdenénk hinni, hogy a ránk váró feladatokkal a magunk erejéből nem birkózhatunk meg.

Közelet

Mi is hát az igazság?

(Folytatás és vége.)

II.

Nyelvészeti szempontból kétségtelen, hogy a mi anyanyelvünkben az igazság kifejezés az igaz szóból ered. Az igaz szó pedig valamely létezőről szerzett bizonyosságot jelel, létező alatt értvén nemcsak a testileg érzékelhető, hanem a szellemileg felismerhető jelenségeket is, amilyen például egy megdönthetetlennek tartott tudományos tantétel.

Az igaz és az igazság azonban, habár rokonfogalmak, nem fedik egymást teljesen.

Az igazság nem egyszerű felismerése a valóznak, helyesnek, törvényszerűnek, nem pusztán térben és időben létező tüneményeknek, vagy szellemi jelenségeknek tárgyilagos szemlélete, hanem sokkal több annál: a véges emberi dolgoknak az örök eszményekkel, tehát a végtelennel, az isteni törvényekkel való összhangja, a világrendben megnyilatkozó isteni akaratnak a megnyilvánulása, s illetve annak a felismerése és átérzése.

Az igazság nem pusztán értelmi művelet, hanem egyúttal érzelmi is, mert az igazság az isteni és emberi léleknek egymásra való kölcsönhatása.

Az igazságérzet, mint az erkölcsi tökélyre törekvés eszköze minden emberi lélekbe bele van oltva s minthogy az erkölcsi tökélyre törekvés az emberi életnek legfőbb célja s e cél megközelítése a legnagyobb lelki gyönyörűség: az igazság megnyilvánulása is öröme és gyönyörűsége a léleknek akár mint igazságkeresés, akár mint igazságszolgáltatás, akár mint igazságban részesedés, sőt az igazság megnyilatkozása a teljesen érdektelen pusztá szemlélőben is felemelő érzést vált ki.

Hogy igazságérzet kisebb-nagyobb mértékben minden emberben létezik, a kultura és az egyéni műveltség bármely fokán álljon is: olyan tapasztalati tény, amelyet a materiális világnézet is elismer, dacára annak, hogy létezése sem a fizika, sem a biochemia módszereivel ki nem mutatható.

Kant, a nagy gondolkodó az igazságérzetből egyenesen Isten létezésének egyik bizonyítékát vezeti le.

A mi keresztyén felfogásunk szerint, amely ebben a kérdésben is úgy az érteleme, mint a lélekre nézve a legmegnyugtatóbb magyarázatot adja, nem lehet kétséges, hogy az igazságérzet maga az Isten, a világ teremtője oltotta bele az emberi lélekbe, hogy mintegy delejtű gyanánt szolgáljon Isten, a legfőbb erkölcsi tökély felé törekvésünkben, mint ahogy a lelkiismeret szavában is Isten szól hozzánk, aki az embert saját képére teremtve, mint gondviselő Atyánk arról is gondoskodott, hogy akaratát egyéni életünk válságai közepett is megismerhessük.

Az igazságnak tehát Isten a forrása, akit lélekben és igazságban kell imádnunk. Ép azért az igazság gyakorlása, vagyis az igazságosság egyzersmind a legmagasztosabb istentisztelet is.

Természetes azonban, hogy mi emberek a belénk plántált isteni szikra dacára gyarló teremtmények lévén, az emberi igazság is véges, csak törekvés az eszmény felé, de nem maga az eszmény, amely egyedül Istenben valósul meg.

Egyedül az isteni igazság tökéletes, örök és változhatatlan.

Erről az igazságról tett bizonyosságot a Megváltó. Istennek egyszülött Fia, aki érettünk emberre lett. Nekünk is szól tehát — sőt inkább nekünk, mint Pontius Pilátusnak — Jézusnak az a szava, hogy aki az igazság mellett van, az ő beszédét hallgatja.

A minden műveltsége mellett skeptikus és önző Pontius Pilátus, aki nem ismert személyes Istent, sőt kételkedett az istenség eszméjében is, kételkedhetett abban, létezik-e igazság, nekünk keresztyéneknek azonban ninesen okunk kételkedni benne, mert Isten maga az igazság, mi pedig Istennek a gyermekei vagyunk.

De nemcsak hinnünk kell az igazságban, hanem gyakorolnunk is kell azt és pedig nemcsak a világi törvények szerint másoknak a jogait tisztelve, hanem az isteni törvények szerint is a jogot és kötelességet szeretettel és irgalmassággal párosítva, mint ahogy Istennek az igazságát is — bármily kifürkészhetetlen az — nem kérlelhetetlen törvényszerűségnek, hanem jósággal és kegyelemmel párosult bár mindenképp felett végtelen erővel és bölcsességgel uralkodó atyai hatalom kisugárzásának érezzük.

Az igazság gyakorlására nemcsak a bíró van hivatva, hanem minden ember a nyilvános és magán életben egyaránt. Igazságosnak kell lennünk önmagunkhoz és másokhoz, mindig szemelött tartva az Írás szavait: Ne ítéld, hogy ne ítéltessél, ami a bíróra nézve nem azt jelenti, hogy ne hozzon ítéletet, amikor az a hivatali kötelessége, hanem azt jelenti, hogy Istenre gondoljon és lelkiismeretere hallgasson, amikor ítélezik s ne feledje, hogy

minden emberi bölcsesség véges, csak az Isten igazsága tökéletes s megáll mindörökre.

Hogy gyarlóságunk tudatában mégis merjünk és tudjunk igazságosan ítélni, arra a Szentlélek ereje képesít bennünket, amely Istennek a lelkével betölti a világot s a Gondviselés eszközeivé avat fel bennünket, gyarló embereket.

Mit felelnék tehát keresztyén hitünk szilárd talapzatán állva a lelki vakságban szenvedő s kételkedő Pontius Pilátusnak arra a kérdésére, hogy mi az igazság?

Azt, hogy az igazság az isteni lélek, az isteni akarat a teremtet világhan.

Ez az isteni lélek, ez az isteni akarat nyilatkozik meg a világtörténelemben, ez nyilatkozik meg a jogeszmékben, amelyeknek forrása isteni s csak tételes kialakulásuk emberi s ez nyilatkozik meg a lelkiismeret szavában.

Habár felismerési képességünk különböző s mindannyiunké véges is, minden emberi lélek úgy szomjúhozza az igazságot, mint a sivatag vándora a kutfő éltető vizét.

A léleknek ez a szomjúsága azonban e földi létben olthatatlan s kielégítést csak Istenben talál.

Az emberi igazság vízcseppek milliárdja, amelyek millió változatban sietnek az óceán felé: a kezdet és a vég, az isteni örök igazság óceánja felé, mint ahogy lelkünk Istenhez száll, mert egyedül csak benne pihenhet meg.

Szeged.

Dr. Boross Dezső,
kir. főügyész.

Kálvinizmus és erkölcs.

(Különösebb tekintettel az egykével kapcsolatos vádra.)

Eddig csak túlzott érzékenységnek, komolyabb alap nélküli sejtelennek mondták. Ha pedig néha-néha hangot mertünk adni ennek a sejtelennek, a felekezeti béke megbontásának súlyos vádját vontuk a fejünkre innen is, onnan is. Még most is el kellett készülni erre, de talán most már csak onnan, pedig most már mindenki láthatja, olvashatja azzal kibővítve, amit eddig gondosan és tervszerűen vagy elhallgattak, vagy ha kellett, ügyesen összeállított szavakkal elmagyaráztak.

„Nem frázis, hanem élő és bebizonyítható valóság az, hogy a keresztyénység tartotta fenn ezt az országot ezer éven át. De ugyancsak bizonyos az is, hogy keresztyénységen ez esetben egyedül és csakis a katolicizmus érthető — így szólnak —, mert „a reformáció hitrontás volt, nem hitjavítás, s hazánkba való behozatala nemzeti, faji és erkölcsi szempontból nagy kárral járt; fajunk benne halálra evék“¹

Ez már minden kételkedőt meggyőző bizonyíték lehet. Egyben igazol bennünket, akik sok

apró-cseprőnek tartott jelenséget figyelembe véve, azok egymáshoz való kapcsolatát vizsgálva, indítékaikat keresve, kezdettől fogva azon a véleményen voltunk, hogy a nagy katasztrófa után következett ú. n. keresztyén irányzat, hiába keresztyéntek azt később könyvekben hívők nagy megnyugtatóra keresztyén-keresztyénnek, a katolicizmus érdekeit szolgálja és az éle ellenünk van.

Az igazat megvallva, azonban talán nem volt közöttünk sem senki, aki gondolni is mert volna arra, hogy ennyire menjenek a „keresztyén testvériségben“.

Most már egyenesen azt várják, hogy „a protestánsok, vagy legalább vezető férfiak — különösen a híres magyar reformátusok — hátat fordítanak a protestantizmusnak“²

És miért kellene ezt tenniük?

Azért, mert a protestantizmus, különösen pedig talán épen a kálvinizmus felől a nemzet életerejét és erkölcsét.

Erről lesz szó most néhány statisztikai adat felemlítésével rámutatva arra, hogy ellenünk milyen könnyű lelkiismerettel használják a statisztikát is.

Ezt megelőzőleg azonban néhány szóval utalni kell azokra a jelenségekre, amelyek mutatják, hogy az egész irányzat a római egyház évszázados törekvéseiből táplálkozik; hogy miért jött épen most és hogy más-e a kálvinista erkölcs, mint az igazi keresztyén erkölcs?

Nemzeti szerencsétlenségünk szükségszerű következménye a vallásos érzés erősödése, mert a testi, lelki szenvedések között a lélek természetszerűleg keresi a vigasztalást. Érezve az igazságtalanságot, igazságért kiáltunk. Nélkülözve a szeretetet, a szeretet után sóvárgunk. Érezzük, hogy mindenki elhagyott, mindenki ellenségé lett. Csak egy nem hagyhatott el, egy nem lehetett ellenségé, az Isten, aki igazságos és akinek szeretete kifogyhatatlan.

Azt az időt éljük, amikor az egyházak munkájától függ, hogy a beteg, aggódó lelkek találnak-e nyugalom, békességet és gyógyulást.

A történelem tanúsítja, hogy a katolikus egyház sohasem elégedett meg a lelki élet terén működéssel. Minden törekvése az volt, hogy világi és pedig korlátlan világi hatalmat szerezzen. Egyetlen alkalmat el nem mulasztott, hogy, amikor a nem egyszer az ő közreműködésével felidézett események annak lehetőségét mutatták, meg ne kísérelte volna a politikai hatalom elnyerését.

A legtermészetesebb és talán a legkönnyebb útja és módja e törekvés valóra váltásának a vallásos érzés felhasználása különösen olyan időkben, amikor a legnagyobb szükség van a vallás, a hit nyújtotta vigasztalásra.

A világ és a római egyház történelmén nyugvó eme megállapítást lassanként a körü-

¹ Pezenhoffer A.: A demográfiai viszonyok befolyása a nép szaporodására 244., 246. l.

² Id. mű 6. lap.

löttünk folyó események kezdik megerősíteni, világosan mutatva, hogy az egyházi térről ki lépnek a világi térre.

Nem szükséges mindent felsorolni. Elég, ha néhány eseményre utalunk.

A katolikus nagygyűlésen elhangzik, hogy ezt az országot most már a szó szoros értelmében vett Regnum Marianummá kell tenni. Természetes, hogy ez nem a kálvinistákkal fog történni, hanem ellenük és nem pusztán egyházi, hanem világi hatalommal.

Debreczenben azt mondják, hogy nem magyar az, akinek nem nemzeti, hanem csak egyházi jelvény és tiszteletadás tárgya Szűz Mária. Eddig csak azt tudtuk, hogy nem vagyunk katolikusok, de most már megtudtuk, hogy nem vagyunk a politikai szervezetnek, a magyar nemzetnek sem tagjai.

Jöttek aztán az események gyors egymásutánban. A templomegyesületi vallásos délután szomorú, de jellemző ügye, az Orle gyűlés feloszlata, újabb a pusztaszeri eset és állandóan a legkíméletlenebb, kifejezéseiben a lélek és az izlés nemességét egyáltalán nem mutató, szinte páratlanul álló durva támadások egész sorozata egyedül és mindig csak Debreczen ellen.

És hogy a keserűség pohara teljes legyen a kiürítésre, itt van a nemzet- és erkölcsrontás borzalmas vádjá. És — jól értsük meg — mind ez a keresztyén testvériség jegyében.

Van-e még valaki, aki nem lát? Van-e még valaki, aki nem hall? Van-e „hires magyar kálvinista“ lélek, amelyiket nem égeti, nem marja ennek a vádnak kegyetlenül súlyos volta?

A katolicizmus kezdettől fogva engesztelhetetlen harcot folytat a protestantizmus ellen, hol enyhébben, hol hevesebb erővel, hol a szellem, hol a fegyverek összemérésével.

Van-e kálvinista, aki nem ennek a szakadatlan harcnak tomboló kiújulását látja a nemzet- és erkölcsrontás vádjában?

A magyar nemzet életerős, gyümölcsöket érlelő virágos fája villámsújtottan áll most. A gyűlölet tüzes villáma csapott bele. Négy hatalmas ágát letörte. Lombját, rügyeit leperzselte. Törzsét megszagatta.

Az ezer év véres viharait kiállott fa a hatalmas csapás alatt megremegett.

És amikor az osztozkodó haramiák módjára az igazságszolgáltatástól való félelem miatt, remegő kezekkel fogtak a feldaraboláshoz azok, akik a történelem titkos laboratóriumában ezt a rettenetes gyűlölet-szikrát kipattantották, a magyar nemzet a lét és nem lét határára került.

A váratlan, megrázó események hatása alatt a lélek egyensúlya megbomlik, a tiszta ítélőképesség elhomályosul, az akarat minden külső hatásra könnyen engedelmessé válik.

Nincsen könnyebb, mint az ilyen lelki állapotban levő, a végveszedelem lehetőségét érző, a lázas izgalomban égő tömeggel mindent el-

hitetni és vele a honvédő Miltiadeszt hazaárulóként halálra ítéltetni.

Ha az ellenségeitől halálra kínzott és önmagát is marcangoló magyar lélek elhiszi, hogy veszedelmének felidézője, életének és erkölcsének pusztítója a protestantizmus, különösebben a „hires“ kálvinizmus, a honvédő Miltiadesz ismét halálra lesz ítélve, mint hazaáruló.

Mert, hogy honvédő volt az az eszme, az a hit, az a vallás, amelyet most az izgalomban égő tömegek itélőszéke elé vonszoltak, arra megcáfolhatatlan érvekkel, a történelmi igazság leírhatatlan erejével mutatott rá Debreczen nagy reformátora, a tiszántúli református egyházkerület első nagy püspöke, Méliusz Juhász Péter halálának 350 éves évfordulóján tartott hatalmas koncepciójú, a történelmet irányító erőket megvilágító emlékbeszédében a debreczen református egyház egyik kiváló lelképásztor, dr. Révész Imre.

Dr. Vásáry István.

(Folytatjuk.)

Halottaink

Ambrus Péter

1858/II.17—1922. XII.24.

Egyike volt amaz ezreknek, akiknek erkölcsi *Énjét* a debreczeni alma mater alakította ki; egyike ama keveseknek, akik a tanításokat nemcsak befogadták, hanem szívök utolsó dobbanásáig hiven megőrizték és *kövezték* is.

Mint ember, szerény, szíves, szeretetre méltó; mint magyar ember, rajongó fia e honnak, e kicsiny, lenézett, de hibái mellett is sok erénnyel megáldott nemzetnek s mint magyar református tanár egyházának, ennek a minden rágalom dacára is legmagyarabb intézménynek, a nemzeti szellem hagyományos örökének semmi fáradságtól, semmi áldozattól vissza nem riadó, soha egy percre meg nem tántorodó, öntudatos katonája volt.

Élete küzdelmekben, szenvedésekben, de eredményekben is gazdag. Mint aki már kis gimnázista korában a maga erejére volt utalva, igen erős, önálló egyéniséggé fejlődött.

Arcának római jellege volt. S e határozott, szigorú vonások valóban egy nemes római szenátor megalkuvást nem ismerő lelkét, törhetetlen vasakarátát fejezték ki. Tartása egyenes, járása mindenkor higgadt, szinte kimért, tekintete, míg az utóbbi évek izgalmai lelkére nem neheztedek, többnyire előre szegzett, szemsugara átható volt. Előadását néha a gondolatbőséggel való pillanatnyi küzdelem, de a kathedrán mindig kerek mondatokban kifejezett gondolatok összefüggő láncolata jellemezte, mint olyan tanárt, aki nem bizza magát soha a jó szerencsére.

Testileg nem volt erős; szervezete inkább gyöngének volt mondható. Ifjú korában, élte paradicsomának a küszöbén veszedelmes hülésen ment keresztül; majd 41 éves korában vesebaj támadta meg, amelyből nem is birt teljesen kiépülni. Különbösen is nagyon mértékletes volt, de ez a körülmény fokozott óvatosságra intette s hasonló bajban szenvedő embertársainak vigasztaló példálul szolgálhat arra nézve, hogy erős akarattal súlyos szervi fogyatkozás ellen is sikerrel lehet küzdeni. Ez a küzdelem önála nem volt különös teher, mert erős lelke mellett Isten különös kegye olyan hitvessel áldotta meg, aki nemcsak étrendjének célszerű megválasztásában igazi művész, hanem a kicsinyes élet mérges nyilai ellen is öntudatos védőpajzsa, valóságos őrangyala volt.

(Vége köv.)

Különfélék

Debreczenben a genfi Vénérable Compagnie des Pasteurs mintájára összejöttek a lelkész-képesítésű férfiak több mint 40-en folyó hó 8-án este fél 8 órakor. Dr. Baltazár Dezső lelkészelnök buzgó imádsága és az eredeti szövegen nyugvó tartalmas bibliamagyarázata után dr. Révész Imre moderátor beiktatása történt meg székfoglaló beszéde kapcsán. Majd megállapodás történt aziránt, hogy minden hétfőn este fél 8 órakor lesz ilyen összejövetel, amikor is rövid imádság után bibliamagyarázat és a hivatás körébe vágó előadás fog tartatni, amiket megbeszélés követ.

Dr. Good J. James, aki az elmúlt év nyarán harmadízben járt hazánkban, mint a magyarság nagy és önzetlen barátja, előadásokat tart helyzetünkről az amerikai theol. ifjúságnak és érdeklődőknek. Hálas köszönet érte.

Budapesten folyó év szeptemberében fog megnyitni a Lónyai-utcai református főgimnázium épületében az első fővárosi református elemi iskola. Legyen Isten áldása rajta.

Református konferencia lesz Budapesten f. hó 16—19. napjain. A négy napos, gazdag programmú konferencián áhítatot tart dr. Ravasz László, Nagy Ferenc, Böszörményi Jenő és Enyedy Andor. Előadásokkal működik közre Csűrös István, ifj. Victor János, dr. Sebestyén Jenő, dr. Kováts J. István, dr. Ravasz László, Szücs Ernő, Galambos Zoltán, Csikesz Sándor, Hamar István, Budai Gergely és B. Pap István. A konferencián nemcsak lelkészek, hanem egyházunk érdeklődő tagjai is (férfiak, nők egyaránt) részt vehetnek. Jelentkezéseket a budapesti református theol. akadémia igazgatósága címére kéri a rendezőség.

Presbiter-konferencia volt Gödöllőn a múlt év dec. 14-én, amikor is hét gyülekezet 65 presbitere és lelkésze jött össze.

Vasárnap című vallásos néplapunk folyó hó 1-től mint a debreczeni reformátusok gyülekezeti lapja jelenik meg dr. Révész Imre fő- és Gyülvézi István felelős szerkesztésében. Előfizetési ára egész évre 400 K.

Egy nagy magyar imádkozó élete és munkái címmel érdekesnek és tanulságosnak ígérkező tanulmányt kezd meg az Egyházi Értesítő 1922. évfolyama 52. számában dr. Patay Pál Szikszay Györgyről.

Debreczen tanyáin december hónap folyamán, beleszámítva a karácsonyi szolgálatokat is, tizenkilenc istentiszteletet tartottak. E miszsiót ez évben tovább folytatják.

A Debreczeni Kálvinisták Templomegyesülete ó-év utolsó napján délelőtt 11 órakor osztotta ki szeretetadományait. Dr. Baltazár Dezső püspökünk mondott mélységes hatású beszédet és áldást, amely után 153 szegény iskolás gyermek jutott egy-egy pár jó új cipőhöz, 45 gyermek ruhaneműekhez és kioszásra került 450 becsomagolt szeretet-adomány, mindegyikben volt 1 kg. finom liszt, krumpli, fél kiló bab, 25 deka szalonna és zsir, egy fonott kalács, írószerek, irkák, mesés könyvek.

A Homokkerti Református Olvasó Egyesület december 31-én délután Petőfi születésének 100. évfordulója alkalmából emlékünnepelet rendezett, amelyen a hatásos és lelkes ünnepi beszédet dr. Papp Géza egyetemi fogalmazó mondta.

A debreczeni kollégium részére jövedelmező angol alapítványnak a békekötés óta esedékes kamatai, összesen 194 font sterling összeg, a napokban megérkezett a kollégiumi pénztárba. Ezt az alapítványt az anglikán egyház kebelében a Mária Terézia idejében történt elnyomás idején létesítették a kollégiumi tanárok javadalmának biztosítására.

A hívek hálájának s a magyar nép jószívének gyönyörűsége megnyilatkozása az, hogy a demecseri református gyülekezet tagjai megemlékezvén régi, nyugalomba vonult lelkipásztorokról, Balogh Ferencről, mintegy hat mázsa gabonát gyűjtöttek össze önként a számára. Legyen rajtuk Isten áldása s példájok találjon követőkre!

Theologusok palástalapja címen Budapesten alapítványt gyűjtenek. Hír szerint e gondolatot felkarolják Sárospatakon is. Bizony nálunk is jó lenne, ha tehetőseink e célra adakoznának, a lelkészképzőintézet igazgatósága örömmel és köszönettel fogad el adományokat.

Új harangok. A gyomai református egyház az elmúlt év szeptember havában adta át Isten dicsőségének szolgálatára hatalmas, 18 méter-mázsás új nagy ércharangját, most pedig örömmel vesszük a hírt ez egyházunkról, hogy még

hiányzó két harangját is megrendelte körülbelül két millió korona értékben, hogy husvét ünnepére már mind a négy harangja együttes harmóniával hirdesse Isten dicsőségét és a magyarságnak megépülését!

Monostorpályiban református hiveink minden vasárnap este az egyik iskolában új énekek tanulására gyűlnek össze, amikor is minden alkalommal bibliamagyarázat is van. Ez összejöveteleket szorgalmasan és szép számmal látogatják. Havonként egyszer van felváltva vallásos és hazafias ünnepély, mindig nagy számú közönségnek. A mindennapi elemi iskolásokat négy csoportban, az ismétlő iskolásokat két csoportban oktatják vasárnapi iskolákban. Van ifjúsági egyesület, továbbá leányegyesület, van bibliakör felnőttek és pedig asszonyok részére 25 taggal. Karácsony este kedves ünnepélyt tartottak, amikor is 31 árva gyermeket ruháztak fel, a ruhák anyaga 45,450 koronába került, mely összeget gyűjtés útján adták össze a gyülekezet tagjai. A ruhákat úgy a fiú, mint a leányka ruhákat leányegyesületi és bibliaköri tagok varrták meg. Az elmúlt évben a tornyot 250,000 korona költségen renováltatták. Jótékony célú adományok összege az elmúlt évben 148.894 korona volt és az úrvácsora osztásokra adott kenyér és bor. Most új harangok vásárlásával foglalkoznak, e célra önkéntes adományozás útján eddig begyűlt 115 mm. csöves tengeri. Az említett belmissziói és egyháztársadalmi építő munkákban lelkesnek szíves és ügybuzgó munkatársai lelkész felesége, továbbá Faa Irén tanítónő, Bálint Lajos és Balogh Albert tanítók.

A kiadóhivatal tájékoztatója. Lapunk újévi száma az egyházkerületi közgyűlés idevonatkozó rendelkezése alapján küldjük az egyházaknak, az esperesi hivataloknak, a középiskoláknak, tanítói testületeknek az egyházak, illetőleg a fentartótestületek számlájára. A két első számot megküldjük az ezen körön kívül eső eddigi lapjártatóinknak is, kérvén őket, hogy az előfizetési díjat félévenként előre méltóztassanak beküldeni. (250 korona.) Akik a megküldött két lapszámot megtartják, úgy tekintjük, mint akik továbbra is megrendelik lapunkat, bár az előfizetési díj beküldésével legkésőbb február hó 1-ső napjáig késnének is. 1921-re és 1922-re többen kevesebb díjat küldtek be a megállapított 80 K, illetőleg 200 koronánál. Az elmaradt részlet befizetését tisztelettel kérjük. Előfizetés nélkül február 1-én már nem küldhetjük lapunkat, legfeljebb azoknak, akik kötött határidőre levelező-lapon haladékat kívánnak igénybe venni.

A szegény tanulók karácsonya. A két ünnepnap perselypénz ft. püspök úr felhívása értelmében folyvást érkezik a kollégiumi pénztárhoz s hálásan lehet elismerni, hogy az adományok több helyen felülmúlják várakozásunkat, reményünket. Úgy számítottuk, hogy átlag a lélekszámnak megfelelően legalább is 1—1 ko-

rona befoly a hivektől. Ez a számítás bevált például Bujon, 881 lélekszám mellett 1395 K, Tuzséron 1162 lélekszám mellett 1220 K, Nyirbogdányban 958 lélek mellett 1473 K, Szegeden 3526 lélek mellett 10,302 K 60 fil. !! Komlódtófaluban 512 lélek mellett 900 K, Zsurkon 787 lélek mellett 1400 K, Apagyon 1153 lélek mellett 1200 K, Vásárosnaményban 1364 lélek mellett 1678 K 70 fil. Ezekről hálával s elismeréssel emlékezünk meg. Annál leverőbb, fájdalmasabb, amikor azt látjuk, hogy egyik 4325 lélekből álló egyházban csak 970 koronát, 12,137 lélekből állóban 1750 koronát, 3347 lélek mellett 50 (!!) koronát, 4070 lélek mellett 1030 K-t, 21,583 lélek mellett csak 1139 K 30 fillért, 3738 lélekszám mellett 200 koronát sikerült a perselyben gyűjteni. Konstatálhatjuk, hogy több helyen csakugyan a pusztában hangzott el püspök urunk kiáltó szózata. Célunk, hogy az adományok beérkezése után lapunkban nyilvánosan fogjuk nyugtázni az adományokat. — Az eddig befolyt perselypénz 59 egyházból 80,005 K 08 fillért tesz. Kérve kérjük a többi egyházakat, hogy a püspök úr kifejezett óhajtásához képest késedelem nélkül méltóztassanak a gyűjtés eredményét beküldeni. Január 7-én már étkeznének azok a szegénysorsú tanulók is, akiknek a tápintézeti díját ebből a forrásból kellett volna befizetni. Bis dat, qui cito dat! A debreczeni egyház áldozatkész hívei a késő ősön több mint 140,000 koronát gyűjtöttek s az ünnepi perselypénz is jelentékeny összeget képvisel.

Zavarok az előfizetési díjak körül. Olvasóink egyrésze nem figyelte meg, hogy lapunk díja 1922. évre 200 koronára emeltetett, 1923-ra pedig 500 koronára. A kiadóhivatalhoz érkezik még most is 1922-re 100 koronás küldemény 200 K helyett és ismét 1923-ra 50 korona, 100 korona. Így sok zavar lesz a díjak körül. Tisztelettel kérjük, hogy aki még semmit se fizetett 1922-re (sok lesz ilyen!), szíveskedjék 200 koronát küldeni be, aki 100 koronát fizetett: az még 100 koronát küldjön, mindenkor 1922-re. A szelvényre méltóztassanak felírni, hogy a befizetés melyik időre történik! Az adósegélyes egyházak előfizetési díját az adósegélyből fogjuk elszámolni.

Egyházi élet Sárrétudvariban. A vallásos élet az elmúlt válságos esztendőben szép növekedést vett Nagy Ferenc lelkész munkálkodása folytán a sárrétudvari-i református egyházban. A rendes istentiszteletek mellett tartottak gyermek istentiszteletek is. A reformáció emlékünepén és adventben a vasárnapi iskolások, karácsonykor az iskolás gyermekek tartottak vallásos ünnepélyeket a templomban. A vasárnapi iskolások száma meghaladja a 300-at. Az úrvácsorával 435-tel többen éltek, mint 1921. évben. Konfirmált a lelkész 147 gyermeket. A szegény iskolás gyermekek közt 18,000 koronát osztott szét az egyház. Orgonajavításra 23,000 korona gyűlt be. Új harangot is szerzett be az egyház 960 ezer korona értékben. Az egyház kebelében

szép sikerrel működnek: Nőegylet, Református Ifjúsági Egyesület, Református Énekkar, a Lorántffy Zs. Nőegylet. Napközi Otthont tartott fenn, ahol 24 gyermek nyert teljes ellátást. Karácsonykor élelmet osztott ki a szegények között s több szegény gyermeket ruházott föl. — Adja az Isten, hogy a hit élő ereje tovább munkálkodjék a hívek szívében!

A Hódmezővásárhelyen működő máramarosszigeti református jogakadémiára beiratkozni az 1922—23-ik tanév második felére január hó első felében lehet, — utólagos beírásra kérvényezés esetén az akadémiai igazgató február közepéig haladékot adhat. A tandíj 1000 korona, a mellékdíjak 3—4 száz koronát tesznek ki. — Újonnan jövőeknek felvételi díjul még 200 koronát kell fizetniök. A felvétel iránti kérvényekhez a gimnáziumi érettségi bizonyítvány és a politikai és erkölcsi megbízhatóság hatósági igazolása is csatolandó, — más főiskolákról átlépőknek távozási bizonyítványt kell hozniök.

Sárrétudvari község Petőfi ünnepe. Petőfi születése 100. éves évfordulójának megünnepléséből kivette részét a Bihar vm. Sárrétudvari község lakossága is. Szilveszter estéjén a Gazdakörben szépen sikerült műsoros estélyt rendezett. Petőfi költészetét Nagy Ferenc lelkész ismertette. A Református Énekkar Vida György rektor vezetése mellett Petőfi dalokat énekelt. Petőfi verseket a Református Ifjúsági Egyesület következő tagjai szavaltak: Kiss Kálmán, László Kálmán, Nemes Sándor, Szabó Lajos, Dombi Lajos, Szabó Imre, Szabó Lajos, Kiss Kálmán, Földesi István, Szabó Gyula, Décei István, Kiss Lajos.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

25—1923. szám.

Valamennyi középiskola igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak múlt évi december hó 19-én 167,500. szám alatt kelt leiratát a tanszemélyzet fizetéseinek államsegéllyel való kiegészítése ügyében tudomásul vétel végett alább közlöm.

Debreczen, 1923. évi január hó 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

M. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium.

167,500—1922. V. ü. o. szám.

Valamennyi Főtiszteletű Egyházi Főhatóságnak
Debreczen.

A községi és felekezeti fiú- és leányközépiskoláknál alkalmazott tanszemélyzet fizetési-

nek államsegéllyel való kiegészítése ügyében kiadott 1917. évi 192,000. számú miniszteri rendelet (l. az 1918. évi Hivatalos Közlöny 1. számában) 12. §-ának b) pontja alatt foglalt rendelkezés kiegészítése céljából az alábbiakat rendelem el:

Mindazok a nem állami középiskolai tanerők, akiket az iskolafenntartó testület hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolt betegség miatt, vagy tanulmányaik folytatása céljából egy évnél hosszabb időre szabadságot, az államkincstár részéről csak egy évig maradhatnak állami illetményeiknek élvezetében. Az egy év letelte után a fizetésekiegészítő államsegély, egyéb segélyek és a kedvezményes ellátás élvezete megszűnik.

Ennélfogva az iskolafenntartó testületek abban az esetben, ha valamelyik tanügyi alkalmazottjuk egy évnél hosszabb időre szabadságot, vagy szabadságolása egy éven túl meghosszabbíthatnák, kötelesek ezt a körülményt vagyoni jogi felelősség terhe mellett ide azonnal bejelenteni.

Ez alkalommal figyelmeztetem az iskolafenntartó testületeket az 1914. évi XXXVI. t. c. 13. §-ának harmadik és 30. §-ának második bekezdésében foglalt arra a rendelkezésre, mely szerint az illetmények élvezete mellett, vagy anélkül egy évet meghaladó szabadságon töltött idő, nyugdíj szempontjából, a szolgálati időbe sem tudható be.

Erről a Főtiszteletű Főhatóságot tudomás és szíves további eljárás végett van szerencsém értesíteni.

Budapest, 1922. évi december hó 19-én.

A miniszter helyett:
Olvashatatlan aláírás.
h. államtitkár.

26—1923. szám.

Valamennyi középiskola igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak múlt évi december hó 19-én 158,973. szám alatt kelt leiratát az ifjúságnak a sport-egyesületekbe való belépése tárgyában alább közlöm.

Debreczen, 1923. évi január hó 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

M. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium.

158,973—1922. V. ü. o. szám.

Valamennyi tanker. kir. Főigazgatóságnak és a középisk. tanárképző int. tek. Igazgatóságának.

A m. kir. belügyminiszter 77,000—1922. M. B. VII. a. számú rendeletének II. fejezet 6. pontja kimondja, hogy a sport-egyesületekbe és a kimondottan ifjúsági egyesületekbe az iskolai

fegyelem alatt álló tanulók igazgatói engedély mellett felvehetők.

Mivel ez az intézkedés ellenkezik az 1920. évi 113,240. sz. min. rendelettel kiadott középiskolai Rendtartás 70. §-ával, tudomás és további eljárás végett értesítem Címet, hogy a középiskolai Rendtartás 70. §-át továbbra is változatlanul fenntartom, a m. kir. belügyminiszter urat pedig átiratilag felkértem az idézett rendelet szóban forgó rendelkezésének megfelelő módosítására.

Budapest, 1922. évi december hó 19-én.

A miniszter helyett:
Olvashatatlán aláírás.
h. államtitkár.

Pályázat

A büdszentmihályi református egyház XII. számú tanítói állására a pályázati határidő január 31-ig meghosszabbítottatik.

(Hirdetve a 49-ik számban.)

Iskolaszék.

Pályázat

a hodászi református kántor-tanítói állásra.

I. Kötelesség: 1. Az Iskolaszék által kijelölt osztályok és ismétlő iskola tanítása az egyházkerületi tanterv szerint. 2. Templomban, temetéseken a kántori teendők végzése. 3. Egyházi jegyzői teendők végzése. 4. Egyházi énekhar szervezése és vezetése. 5. Lelkész katedrában helyettesítése akadályoztatása esetén. 6. Ifjúsági egyesület, vasárnapi iskola vezetése és lelkész utasítása szerint egyháztársadalmi munkában való részvétel.

II. Javadalom: 1. Lakás, kert. 2. 10 hl. 24 liter buza. 3. 32 hl. rozs. 4. 3 méteröl (12 m²) kemény tűzifa beszállítva. 5. 14 hold (1200 öles) és 369 ööl szántó föld egy tagban. Adóját 5 hold 215 ööl kivételével az egyház fizeti. 6. 2 hold föld két-zeri szántása és vetése. 7. Kézpénz 20 korona 40 fillér. 8. Temetési stóla egyházkerületi szabály szerint.

Az állás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

Pályázhatnak református felekezeti képezdében végzett kántori (orgonistai) s vallásitanítási képesítéssel bíró református kántortanítók. Debreczeni oklevéllel bírók előnyben részesülnek. A forradalom, proletárdiktatura és oláh megszállás alatti kifogástalan hitéleti és hazafias magatartás lelkészi bizonyítvánnyal igazolandó, enélkül a pályázat figyelembe nem vétetik.

Kellően felszerelt pályázati kérvények 1923 január 31-ig a hodászi (posta helyben, Szatmár m.) református lelkészi hivatalhoz adandók be. Enekpróbarára megjelenés ajánlatos, de költség meg nem térítettik.

Hodász, 1922 december 30.

1-2

Református Iskolaszék.

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyház könyvnyomda vállalata.

Legszébb és legalkalmasabb

alkalmi ajándékok.

Református férfiak részére:

Méliusz világító lámpásának sugarai,

amely könyvből a XVI. század, Méliusz Péter püspök kora ragyog eánk és Dr. Baltazár Dezső püspök mesteri előszava, S. Szabó József tömör, tartalmas életírása után Dr. Erdős Károly gondos szemelvényében a nagy püspök gazdag gondolatvilága 350 év távlatából lövel fénycsóvákat a mai közönyös református embervilág elé biztos útmutatóul. **Ára 300 kor.**

Református nők részére:

Az imádkozó magyar.

Istennel való lelki kapcsolatban élő dicső elődeink buzgóságának vizéből, a mi nehéz időkben való hitbeli megteljesedésre ezt az izléses és tartalmas gyűjteményt Dr. Révész Imre állította egybe. Mindenkinek, de kiváltképen nőknek igen alkalmas ajándék.

Ára papírkötésben K 300.—
vászon kötésben K 500.—
bélelt vászon kötésben, tokban K 1000.—
egész bőr kötésben, tokban . K 2000.—

Gyermekek részére:

Tiszteletes bácsi meséskönyve.

Tóth János lelkipásztornak eleven meseszöveggel megírt és Oláh István rajzművész finom illusztrációival kiadott elbeszélő kötete. A gyermek élvezi és tanulságokat merít belőle. **Ára eredeti keménytáblájú kötésben K 200.—**

Debreczeni meséskönyv.

E színes kötésű remek munkát Gyökössy Endre, az ismert nevű ifjúsági író nagy lelkesedéssel és szeretettel írta, Mühlbeck Károly pedig szakavatottsággal megfelelő képekkel ékesítette. **Ára eredeti félvászon kötésben K 320**

Mindenki részére

Az én vallásom

c. kis könyvecske, amely a református öntudat erősítésére írt népszerű és alapos könyvek között ma a legelterjedtebb. A múlt évben tavasszal indult útjára s már a második tízezer példány kél belőle.

Ára papírkötésben K 75.—
Vászon kötésben K 100.—

Kaphatók a Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ”
KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN
DEBRECZEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.